

uforholdsmæssig Del deraf til Bolig, saa at han er udsat for at blive udjuget paa Grund af saadan stedfindende Mangel paa Arbejderboliger. At der kun skal opføres gode og sunde Arbejderboliger, hvor der maatte være Mangel paa saadanne, det er en Betingelse, som jeg mener ogsaa maatte tilføies, for at vi, ved at gjøre Ret imod Arbejderne, ikke skulle gjøre Uret mod andre Samfundsklasser. Hvad § 2 angaar, saa kan jeg ikke være med til at stemme for, at danske Arbejdere ikke frit skulde kunne ernære sig overalt paa den danske Jordbund. Det Stavnbaand, som der er et Spørgsmaal om at paalægge, det vil jeg ikke være med til under nogen Omstændighed. Jeg siger, at jeg vil være med til at bestemme, at alle disse Arbejder skulle være forbeholdt Danske; men at ikke alle danske Mænd skulde kunne være med til at arbejde overalt paa Danmarks Riges Jordbund, det vil jeg ikke være med til at sætte igjennem. — Hvad § 3 angaar, saa er det jo selvfølgelig en Bestemmelse, som naturlig ogsaa maa tilføies som et nærmere Vilkaar. Hvorledes dette Vilkaar nøiere skal kunne præciseres, maa være Gjenstand for nærmere Overveielse. — Med Hensyn til § 4 skal jeg kun bemærke, at ogsaa den er mildest talt uheldig affattet. Der staar, at, saafremt Kjøbenhavns Kommune agter at benytte den ved denne Lovs § 1 givne Ret, har den desangaaende at afgive Erklæring. Jeg vil nu slet ikke dvæle ved Terminen og de noget naive Udtalelser derom, at, hvis den var for kort, hvad man dog ikke troede, saa kunde man vel nok faae den forlænget; men jeg vil kun spørge om, hvad Erklæringen skal gaa ud paa. Ja, den skal vel gaa ud paa: Vi ville benytte os af denne Ret. Men sæt nu, at Kommunen erklærer: „Vi ønske at bruge denne Ret“, men naar man saa spørger den om, hvornaar den ønsker at bruge denne Ret, saa svares: Naturligvis naar det kondenerer os, om 1 eller 2 eller 10 Aar ville vi gjøre Brug af den, med andre Ord, vi forbeholde os at tage Vaanet, naar det kondenerer os! Nei, der maa nødvendigvis tilføies en Bestemmelse om, at Kommunen inden en vis Frist skal gjøre Alvor af at gennemføre Foranstaltningerne; ellers vil Følgen kun blive den, at Staten altid maa have et vist Antal Millioner liggende til eventuel Benyttelse af Kommunen, naar denne kommer og siger: Nu vil jeg gjerne have de Millioner, som jeg i Kraft af dette Lovforslag har Ret til.

Jeg har kun ønsket at gjøre disse forskellige Henstillinger til det hvide Thing og antyde disse forskjellige Muligheder til nærmere Overveielse. Jeg skal blot endnu be-

mærke, at, naar man muligvis efter de Udtalelser, der foreligge, i Lovforslagets Henvisning til 2den Behandling vil se en Godkjendelse af Noget som helst i Henseende til dets Indhold, saa er det efter min Opfattelse en af de Misforstaaelser i Henseende til Betydningen af dette Things Afstemninger, der synes at begynde at komme igjen Gang efter Gang. Naar vi sende Forslaget til 2den Behandling, saa er Meningen ikke anden, end at vi stemme for, at det fremmes, bliver Gjenstand for videre Behandling paa den i Grundloven foreskrevne Maade. Men hvorledes vi ivotrigt stille os til Lovforslaget, det er selvfølgelig Noget, som Afstemningen Slet afgjør om.

Finansministeren (Estrup): Da samtlige ærede Talere have udtalt Sympathi for Lovforslagets Formaal, og da samtlige ærede Talere have anbefalet Lovforslaget til videre Fremme og nøiere Prøvelse, for at der paa dets videre Gang kunde blive indhentet de indtil nu manglende fattige Oplysninger, saa behøver jo egentlig ikke jeg for mit Vedkommende at sige noget Synderligt til; thi det er vistnok det hvide Thing bekendt, at disse Udtalelser om Lovforslaget i det Væsentlige falde sammen med mit Standpunkt ligeoverfor det. Der er imidlertid et Par enkelte Bemærkninger, som jeg kunde have lyst til at fremkomme med allerede nu ved Sagens 1ste Behandling.

Den første er en blot Berigtigelse af, hvad et æret Medlem udtalte — jeg er tilbøjelig til at tro, at det var en Fortalelse — nemlig at Lovforslaget efter den Opjarelse, jeg var fremkommen med i det andet Thing, vilde komme til at koste Statskassen omtrent 1 Million aarlig. (Carsten sen: Ja!) Det var Beløbet een Gang for alle, men ikke aarlig, og saaledes som Lovforslaget nu er affattet med den Endring, der blev vedtagen i det andet Thing, vil Statskassens Offer indskrænke sig til omtrent en halv Million een Gang for alle. Den anden Bemærkning, jeg vil gjøre, er den, at de Talere, der have havt Ordet, alle mere eller mindre gjorde gjældende, at Arbejderboligers rette Plads i en større By var i Byens Centrum, Midten af Byen — jeg siger udtrykkelig: mere eller mindre stærkt gjort dette gjældende. Deri er jeg ikke enig med de ærede Talere. Jeg skal ganske vist indrømme, at man kan gjøre Meget for at gjøre de hygieiniske Forhold bedre i Midten af en By ogsaa for Arbejderne, men jeg maa meget bestemt modsiges, at det vil kunne lykkes at skaffe lige saa sunde og gode Arbejderboliger til Stede inde i